

Asia: VN/19726/2023

Vammaispalvelulain voimaantulon siirtäminen

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Kannatatteko uuden vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä ajankohdasta 1.10.2023 uuteen ajankohtaan 1.10.2024?

Ei

Halutessanne voitte antaa tiiviit perustelut vastaukselle:

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ei kannata vammaispalvelulain voimaantulon siirtämistä.

Voimassa oleva vammaispalvelulainsäädäntö on vanhentunut ja osittain puutteellinen, eikä täytä täysin perustuslain tai YK:n vammaissopimuksen vaatimuksia. Uusi vammaispalvelulaki vahvistaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja oikeusturvaa asiakasprosessissa. Jo yksimielisesti eduskunnassa hyväksytty lainsäädäntö ottaa huomioon erilaiset toimintarajoitteet nykyistä paremmin, jotta vammaisia henkilöitä ei jäisi väliinpuotoajiksi palvelujärjestelmässä. Väliinpuotoajat on otettava huomioon soveltamisalassa sosiaalisen toimintakyvyn kautta.

Uudistuksen voimaantulon siirtyminen siirtäisi näitä muutoksia, mikä vaikuttaa myös vammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä mahdollisuuteen ennakoida tulevia lainsäädännön muutoksia. On huomioitava, että vaikutukset kohdistuvat yhteiskunnan haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa linjataan mm. henkilökohtaisesta budjetoinnista ja valinnanvapaudesta palveluiden hankinnassa. Lain voimaantulon siirtäminen ja uusi valmistelu veisi aikaa ja söisi voimavaroja ja siten suurella todennäköisyydellä viivästyttäisi ja heikentäisi näitä hallituksen tärkeitä tavoitteita. Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa korostetaan, että

vammaisten henkilöiden itsemääräämis- ja ihmisoikeuksia sekä yhdenvertaisuutta on kunnioitettava päätöksenteossa koko elämänkaaren ajan ja heidän arkensa toimivuus on varmistettava palveluiden suunnittelussa. Nämä tavoitteet ovat linjassa hyväksytyin vammaispalvelulain kanssa, jonka vuoksi myöskään todellista tarvetta siirtämiselle ei ole.

Huomioitavaa myös on, että lausuttavana olevassa esityksessä todetaan vammaispalvelulain uudistuksen vuosittainen kustannusvaikutuksen saavan olla nykytilanteeseen verrattuna korkeintaan 100 miljoonaa euroa. Vammaispalvelulain ollessa erityislaki on sen tarkoitus turvata kaikista heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden perusoikeuksien toteutuminen. Budjettirajoitteiden asettaminen lakisääteisten palveluiden saatavuuden rajoittamiseksi on perusoikeuksien vastaista. Kustannussäästöjä ei synny säästämällä välttämättömistä vammaispalveluista, vaan päinvastoin kustannukset käytännössä siirtyvät toisaalle ja saattavat johtaa raskaampiin ja kalliimpiin palveluihin.

Monet toimijat, kuten eri viranomaistoimijat ja vammaisjärjestöt, ovat jo tehneet valtavasti työtä uuden lain toimeenpanoa varten. Vammaispalvelulain tullessa voimaan alun perin tarkoitettusti 1.10.2023 on tärkeää, että lain toteutumista seurataan sekä muutostarpeita arvioidaan huolella tehtävän seurannan perusteella. Tämä vaihtoehto antaa mahdollisuuden seurata lain kustannusvaikutuksia sekä vaikutuksia vammaisten henkilöiden oikeuteen saada tarvitsemansa palvelut. Lakiin tarvittavia muutoksia olisi tämän jälkeen tietoon perustuen helpompi arvioida.

Lakiuudistus on kauan odotettu ja hyvin tarpeellinen. Mielestämme esitys ei sisällä riittäviä perusteluja vammaispalvelulain voimaantulon lykkäämiselle.

Kukkaniemi Petteri
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö sr.